

Transició ecosocial i canvis en la propietat: apunts per a la vaga climàtica

El capitalisme produeix una escassetat artificial. Mitjançant formes de propietat comunitàries i públiques es poden gestionar molt millor els recursos necessaris per a la sostenibilitat de la vida

Adrià Rodríguez

“La població humana es pot expandir, saquejant i arrasant l’Amazònia, ignorant la major part de la biosfera, però la història de les cèl·lules diu que això no pot durar. Per sobreviure tan sols una petita fracció del temps dels colonitzadors bacterians simbiòtics dels oceans i de la Terra, l’ésser humà haurà de canviar”. Lynn Margulis.

La societat és, per definició, una contraposició d’interessos. **I en una societat capitalista com la que vivim, el principal conflicte és entre aquells que acaparen immenses propietats i aquells que no en tenen.** Gairebé qualsevol litigi es pot entendre a partir d’aquests dos vectors i dirimir en favor d’uns o altres. I, molt difícilment, la solució pot satisfer a ambdues parts. La crisi climàtica i la qüestió mediambiental no en són una excepció.

Quan es parla de ‘crisi climàtica’ sovint s’apel·la a la responsabilitat individual. I és cert que, com a individus, tenim responsabilitats que hem d’assumir transformant les nostres formes de vida, però no necessàriament per viure pitjor, sinó de forma més comunitària i compartida: en el fons de manera més rica, especialment pel que fa als drets més bàsics, que són realment la base del benestar material i no pas el consum. Ara bé, això només es pot fer plantant cara als grans propietaris. Donaré tres exemples:

Una xarxa molt més nodrida de transport públic a cost assequible és l’única possibilitat de canvi de model

Primer exemple: **la indústria del transport i de les energies fòssils.** Com sabem, el transport és una de les principals fonts d’emissions contaminants i d’efecte hivernacle. Enfront d’això, les propostes són múltiples, però es podrien agrupar entorn de dues corrents: per una banda, hi ha el que alguns anomenen **capitalisme verd** i que queda exemplificat per les utopies extravagants d’Elon Musk, com la renovació del parc privat d’automòbils a vehicles elèctrics, que seguiria generant uns costos mediambientals de producció i energètics molt elevats. Per altra banda, hi ha la lluita contra el transport privat i l’aposta decidida pel transport públic, que implica necessàriament l’enfrontament amb les indústries del transport i de les energies fòssils. Una xarxa molt més nodrida de transport públic a cost assequible és l’única possibilitat d’efectuar un canvi de model a les nostres ciutats i més enllà. Efectivament això reduiria d’alguna manera la nostra llibertat però, si l’aposta pública és decidida, respirarem molt millor, protegirem el clima i tindrem millor garantit el dret a la mobilitat.

Segon exemple: **el negoci de l’habitatge.** Durant la bombolla hipotecària a Espanya es van construir més de quatre milions d’habitatges, bona part dels quals han quedat deshabitats o inclús inacabats (més de dos milions, entre primeres i segones residències). Avui som el país d’Europa que

més habitatges ha construït i on l'habitatge absorbeix una part més gran dels ingressos. Una dada que és bona bufetada pels que encara pensen que el mercat s'autoregula. Com es pot suposar això no està exempt de costos ambientals: els quilòmetres de costa devastada arriben del Cap de Creus a Gibraltar. Ara imaginem que els poders públics s'haguessin compromès amb un parc d'habitatge social robust i amb protegir el dret a l'habitatge: limitant els poders privats i impulsant la propietat pública i cooperativa. S'hauria construït molt menys, l'impacte ambiental seria molt menor, pagaríem uns lloguers molt més barats i el dret a l'habitatge estaria millor garantit.

Les multinacionals de l'agroindústria i l'alimentació malmeten els aliments per apujar-ne el preu

Tercer exemple: **el negoci alimentari**. El reconegut ex-Relator de l'ONU pel dret a l'alimentació, Jean Ziegler, fa anys que repeteix el mateix: actualment el planeta produeix aliments per alimentar a 12.000 milions de persones, gairebé el doble dels que hi vivim. **Com pot ser doncs que 1.000 milions de persones passin gana?** Doncs perquè les multinacionals de l'agroindústria i l'alimentació s'ocupen de segrestar i malmetre inútilment aliments per fer-ne apujar el preu o per criteris purament econòmics. Democratitzant aquestes indústries i retornant poder als petits camperols, grangers, comerços i cooperatives podem produir molt menys, transportar molt menys, emmagatzemar molt menys, distribuir molt menys, i malmetre molts menys aliments, amb l'enorme reducció de costos ambientals que això pot tenir. I també permetria defensar el dret a l'alimentació.

La propietat esdevé el moll de l'os a l'hora de pensar com encarar la resolució dels problemes, i en aquest cas, la crisi climàtica. Sabem que el capitalisme és una màquina de produir escassetat. Escassetat artificial per a una guerra real pels recursos. Mitjançant formes de propietat comunitàries, públiques i públic-comunitàries es poden gestionar molt millor els recursos necessaris per a la sostenibilitat de la vida. I és que, com diu el sociòleg indi Dipesh Chakrabarty, la propietat és molt cara: **que tothom tingui un cotxe i una casa per ell sol és insostenible**.

Aquest 27 de setembre el món sencer tornarà a sortir als carrers per la vaga pel clima. No és una qüestió menor que aquesta sigui una lluita global. És en aquest mateix territori on actua el capitalisme, combinant escales diferents en la producció i consum, a espais geogràfics diferenciats. És difícil, per no dir impossible, fer-hi front sense actuar en la mateixa escala i teixint aliances entre els espais de producció i els de consum. Seria possible fer front a imperis globals com Blackstone sense articular la lluita dels llogaters a Barcelona amb la dels llogaters a Nova York? O fer front a Monsanto sense articular les cooperatives de consum d'aquí amb moviments com el del Sem Terra a Brasil? O fer front a Shell sense articular la defensa del transport públic aquí amb el sindicalisme contra l'extractivisme petrolier a Nigèria? Són només alguns exemples.

A la nostra generació li toca triar entre la fi de la humanitat i la fi del capitalisme

Hem de consumir menys plàstics, menjar menys carn i viatjar menys, però sobretot és hora d'obligar als nostres governs a iniciar una transició ecosocial, a canviar les formes de propietat i a posar la sostenibilitat de la vida al centre de totes les polítiques. **La nostra principal responsabilitat, doncs, és col·lectiva**. Alguns diran que això no entra dins de les normes del capitalisme. Potser és el moment de canviar aquestes normes. A la nostra generació li toca triar entre la fi de la humanitat i la fi del capitalisme. I aquest és avui, potser, el conflicte més irreconciliable de tots.